

STRINDBERGSSÄLLSKAPET

Verksamhetsberättelse för år 2020

Strindbergssällskapets styrelse avger härmed berättelse över verksamheten under år 2020, som varit Sällskapets sjuttiofemte verksamhetsår.

Årsmöte

Sällskapets årsmöte hölls på grund av covid 19-pandemin först den 13 september 2020 i Strindbergsmuseets lokaler, under ordförandeskap av Erik Höök. 22 medlemmar deltog, varav 14 via zoom. Till sekreterare utsågs Sara Granath, till justerare och tillika rösträknare Lars Bergquist.

Sällskapets ordförande föredrog verksamhetsberättelsen för 2019, vilken godkändes av årsmötet.

Lars Bergquist redogjorde för bokslutet. Han nämnde särskilt att vi har tappat medlemmar samtidigt som tryckningen av *Strindbergiana* blivit billigare.

Ordförande berättade om lyckad utflykt till Kymmendö, som på grund av pandemin kom att äga rum före årsmötet. Han presenterade även styrelsens plan för kommande verksamhetsår. Under hösten skulle bokcirkclar och skribarworkshops på museet och bokcirkclar i Sörmland återupptas. Efter förslag av Louise Edlind Friberg beslöts om en utflykt till Dalarö kommande vår. Pandemin skulle medföra att kommande styrelsemöten och föredrag sannolikt endast skulle kunna genomföras via zoom.

Ordförande tackade avgående valberedaren Katarina Ek-Nilsson, revisorn Vera Szekely och skattmästaren Lars Bergquist för väl utfört arbete. Lasse fick blommor i handen och de övriga via blommogram.

Därefter presenterades mottagaren av 2020 års Strindbergspris, Göran Söderström (se nedan).

Styrelse

Vid årsmötet valdes David Gedin till ordförande på ett år.

Följande ledamöter är valda till årsmötet 2021: Cecilia Carlander, Ingela Lundahl, Kristina Adolphson, Jan Billgren, Sara Granath, Malin Grände och Louise Edlind Friberg.

Till styrelseledamöter med mandat på två år (till årsmötet 2022) omvaldes: Katharina Lind, Leif Magnusson, Göran Söderström och Tryggve Lundh.

Nyval skedde av Marie-Louise Jaensson Björkén på två år.

Museichefen är ständig medlem i styrelsen.

Vid det konstituerande sammanträdet utsåg styrelsen Göran Söderström till vice ordförande, Marie-Louise Jaensson Björkén till skattmästare, Sara Granath till sekreterare, Katharina Lind och David Gedin till redaktörer för hemsidan, Cecilia

Carlander till redaktör för *Strindbergiana*, Katharina Lind till redaktör för *Nya Meddelanden* i samarbete med Jan Billgren och Malin Grände i en redaktionskommitté, Ingela Lundahl till medlemssekreterare och Leif Magnusson till ansvarig för Strindbergs skivrarstuga. Dessutom utsågs Göran Söderström och Malin Grände till Sällskapets representanter i styrgruppen för museifonden. Till representanter i Stiftelsen Strindbergsmuseets styrelse valdes David Gedin som ordinarie ledamot och Katarina Ek-Nilsson som suppleant.

Firmatecknare är ordförande och skattmästare, var för sig.

Styrelsen har under året hållit sex protokollförda sammanträden.

Revisorer

Till ordinarie revisorer omvaldes Hans Alm och nyvaldes Olof Nordin. Till suppleanter omvaldes Kjellåke Henriksson och Åsa Söderbergh.

Valberedning

Till ledamöter i valberedningen omvaldes Catharina Söderbergh och nyvaldes Erik Höök

Hedersledamöter

Hedersledamot är Björn Meidal.

Arbetsgrupper och uppdrag

Sammanställande och ledamöter i nämnden för Museifonden: Erik Höök (sammanställande), David Gedin, Göran Söderström och Lars Bergquist fram till årsmötet då han avlöstes av Marie-Louise Jaensson Björkén.

Klubbmästare: Sysslan har delats av styrelseledamöter, framför allt Kristina Adolphson och Ingela Lundahl.

Medlemssekreterare: Ingela Lundahl.

Redaktör för *Nya Meddelanden*: Katharina Lind. Redaktionskommitté: Malin Grände, Sara Granath och Jan Billgren.

Ansvarig för August Strindbergs skivrarstuga på Kymmendö: Leif Magnusson.

Redaktör för *Strindbergiana. Trettiofemte samlingen* Cecilia Carlander. I redaktionskommittén Elena Balzamo, David Gedin, Björn Meidal och Per Stam.

Redaktör för Sällskapets hemsida har varit Katharina Lind och David Gedin.

Ansvarig för Sällskapets deltagande i Bok & Biblioteksmässan i Göteborg har varit Lars Nilsson och Katarina Ek-Nilsson.

Representation i styrelser m.m.

I Stiftelsen Strindbergsmuseets styrelse har Sällskapets representanter varit David Gedin (ordinarie) och Katarina Ek-Nilsson (suppleant). Revisor i Stiftelsen för Sällskapets räkning var Lars Bergquist fram till det uppskjutna årsmötet 13.9, därefter har Marie-Louise Jaensson Björkén tagit vid.

Sällskapet är medlem i DELS, De Litterära Sällskapens Samarbetsnämnd.

Medlemmar

Under 2020 hade Strindbergssällskapet sammanlagt 389 medlemmar, inklusive de 24 ständiga.

Det är en nedgång med 46 medlemmar sedan 2019. Styrelsen arbetar fortsatt på olika sätt för att främja medlemsrekrytering.

Medlemmar har fri entré till Strindbergsmuseet, rabatterat pris vid museets program och rabatt vid bokinköp på museet.

***Nya Meddelanden* och e-postutskick**

Medlemsbladet *Nya Meddelanden från Strindbergssällskapet* har utkommit med två nummer under året, i april och december. Redaktör har varit Katharina Lind (nr. 65 och 66). I redaktionskommittén har även ingått Jan Billgren, Malin Grände och Sara Granath. *Nya Meddelanden* har breddat innehållet genom intervjuer som har ett mer lättamt tilltal genom intervjuer med exempelvis kursdeltagare och konstnärer. Ett nytt stående inslag är bevakning av Strindbergsforskningen vid lärosäten. För att göra den mer läsvänlig har det lagts ner resurser på layout och att ha fotografier vid varje inslagen. *Nya Meddelanden* har under året distribuerats i digital form av ekonomiska och miljömässiga skäl. Enklare pappersutskrift har skickats till medlemmar som särskilt begärt det.

– Vi vill passa på att upprepa vår vädjan till medlemmarna att uppdatera sina mejladresser i de fall de bytt, och att gärna ta emot *Nya meddelanden* digitalt istället för på papper.

Årsboken *Strindbergiana*

Den trettiofemte samlingen av *Strindbergiana* utgavs i månadsskiftet augusti/september och skickades ut till sällskapets medlemmar i september. Cecilia Carlander var redaktör och årets utgåva innehöll sex bidrag, skrivna av mycket kunniga och delvis välkända Strindbergsforskare. För tredje året i rad gavs årsboken ut genom produktionsbolaget Lyth & co. Sällskapet självt fick därför, precis som planerat, stå för korrekturgranskning och försäljning av boken.

Volym 35 består av ett flertal genomarbetade texter. Förutom det inledande förordet av redaktören Cecilia Carlander innehåller boken sex artiklar, varav fem främst behandlar Strindbergs litterära verk och den sjätte är ett spännande vittnesmål om författaren från hans levnadstid.

Jan Balbierz tittar närmare på Strindbergs som representant för världslitteraturen. Anders Olsson gör en läsning av *Taklagsöl* med fokus på begärstriangeln och författarskapets sätt att förhålla sig till verkligheten. Hannah Hinz Cornelli analyserar musikens, liksom andra ljuds, roll i Strindbergs kammerspel och i Moa Markens artikel jämförs Strindbergs och hans beundrare Bergmans tolkningar och användande av Kasper-figuren. Genom att låta ljuskällorna vara utgångspunkten för sin läsning bidrar Magnus Florin till nya perspektiv på Strindbergs verk.

Avslutningsvis publiceras en text från 1912: Hélène Welinders vittnesmål från sommaren 1884 i Schweiz då hon och Strindberg med familj befann sig på samma plats, nämligen hennes familjs lantställe i Chexbres. Detta vittnesmål – med en introduktion av David Gedin – bidrar med många detaljer till författarporträttet, vilka delvis kan förändra den tidigare ganska etablerade bilden av Strindberg som person.

Programverksamhet

Året har som ifråga om övriga kulturinstitutioner präglats av de restriktioner som myndigheterna ställt upp. Ändå har personal från Strindbergsmuseet och Strindbergsforskare hållit föreläsningar i skilda sammanhang, men som medlemmarna då har kunnat ta del av digitalt.

Följande program har arrangerats av Strindbergssällskapet:

22/1 Strindbergs 171:a födelsedag

Födelsedagen firades traditionsenligt onsdagen den 22 januari på Strindbergsmuseet. Ett 30-tal medlemmar hälsades välkomna av sällskapets ordförande, David Gedin och museichefen, Erik Höök. En skål utbringades för jubilarer, innan nästa programpunkt presenterades.

Den blev kvällens höjdpunkt, nämligen offentliggörandet av 2020 års Strindbergspristagare, Göran Söderström. Denne blev uppringd av ordföranden och fick både överraskad och påtagligt glad höra prismotiveringen. Ett föredrag utlovades av pristagaren vid första lämpliga tillfälle. (se även "Strindbergspriset" nedan.)

Mötet avslutades med en diskussion i smågrupper om vad de närvarande ansåg vara skälen till varför man bör läsa Strindberg idag. Många förslag framfördes om varför Strindberg ständigt är aktuell och därför har mycket att ge även till yngre människor. Alltifrån hans betydelse i svensk kulturhistoria till aktualiteten i de problem han gestaltar.

De inkomna argumenten kommer att användas av den arbetsgrupp som utformar vår nästa värningsbroschyr. Den beräknas bli klar under året.

14/5 Strindbergs dödsdag

Eftersom årsmötet, som normalt hålls i anslutning till Strindbergs dödsdag sköts upp, erbjöds istället medlemmarna en direktsändning från hans lägenhet i samarbete med Strindbergsmuseet, och att inta de traditionella förfriskningarna hemma.

Från sovrummet gav Strindbergsmuseets chef Erik Höök en målande skildring av Strindbergs sista timmar 1912.

Därefter berättade Strindbergssällskapets ordförande David Gedin om hur Sverige såg ut när Strindberg dog. Med tillbakablickar från hela hans karriär fick åhörarna en beskrivning av hur landet under dessa 30 år gick från oscariansk enhetskultur till modernitetens gryning. Och hur Strindberg lämnade oss lagom till att den nya epoken bröt in.

29/8 Utflykt till Kymmendö

Den 29 augusti anordnades en utflykt för sällskapet medlemmar till Kymmendö , Strindbergs älskade Hemsö. Arrangemanget lockade ett tjugotal deltagare, och leddes av Leif Magnusson och Louise Edlind Friberg. Resan gick med båt från Dalarö. Väl på Kymmendö besöktes gården där Strindberg tillbragt många lyckliga somrar både som ungar och senare under äktenskapet med Siri von Essen. Höjdpunkten var att gå i författarens fotspår genom skogen till den berömda skrifvarstugan som genom Leif Magnussons försorg varsamt renoverats till ursprungligt skick. Louise Edlind Friberg läste passande dikter och utdrag ur August Strindbergs rika skärgårdsproduktion och Leif Magnusson berättade om Strindbergs liv på ön samt om arbetet med restaureringen av skrifvarstugan.

Utflykten avslutades med en gemensam måltid på Kymmendö krog.

Trots det regniga sensommarvädret upplevdes dagen som solig och lyckad enligt de nöjda deltagarna.”

19/9 Föredrag av Strindbergssällskapets ordförande David Gedin

I en livesändning från, och i samarbete med Strindbergsmuseet kunde medlemmarna få höra Sällskapet ordförande David Gedin tala över ämnet ”Kontroversiella författare och obekväma åsikter. – Från Strindberg till Handke.”

Bokbordet Stockholm

Som så mycket annat var bokbordet inställt detta år.

24/9-27/9 *Bok & Biblioteksmässan*

På grund av Corona-epidemin genomfördes en ytterst begränsad mäsas endast digitalt i vilken Sällskapet inte deltog.

Bokcirkel

23/2 *Pelikanen och Spöksonaten.*

15/3 *Tjänstekvinnans son.*

20/9 *Det nya riket*

18/10 *Mäster Olof*

8/11 *Röda rummet* – Inställt.

Se nedan för en närmare beskrivning.

Skrivarkurs hos Strindberg

26/1, 4/10 hölls skrivarworkshop i Strindbergs hem efter stängning.

Se nedan för en närmare beskrivning.

Studiecirkelverksamhet

1. Bokcirkel på Strindbergsmuseet

Sara Granaths bokcirkel satte igång för fullt den 23.2 2020 med *Pelikanen* och *Spöksonaten*. Den 15.3 var det redan färre deltagare, och sen fick vi ställa in resten av våren.

Hösten började med *Det nya riket* den 20.9 och *Mäster Olof* den 18.10. Bra samtal i mindre grupp. Sedan satte covid stopp för det sista planerade samtalet, om *Röda rummet*.

2. Skrivarkurs på Strindbergsmuseet

26 januari och 4 oktober hölls Skrivarworkshop i Strindbergs bostad efter stängning.

Katharina Lind, skrivarpedagog och intendent Camilla Larsson höll i kursen. Kurserna fulltecknades snabbt och en ny kurs med inriktning på Strindberg och julen planerades till 6 december, även den fulltecknades snabbt men fick ställas in p. g. a. coronapandemin. Deltagarna som var i varierande åldrar och med olika förkunskap var mycket nöjda och kände sig inspirerade av skrivövningarna, Strindbergstexterna de fick ta del av samt Strindbergsmiljön då de fick sitta och skriva i alla hans rum.

3. Cirkelverksamhet i övriga landet

Årets strindbergscirklar påverkades givetvis av den 2020 rådande pandemin.

Dock genomfördes i Eskilstuna och Strängnäs under våren 2020 två cirklar om "Strindberg, brevskrivaren" under ledning av Tryggve Lundh. Huvudboken för de 12 cirkeldeltagarna var Kerstin Dahlbäcks fina, kommenterade urval *Hemlig skrifvelse* som utkom sent under året.

Höstens strindbergscirklar om "Den politiske Strindberg" med samma antal deltagare i Eskilstuna och Strängnäs tvangs av restriktionerna att göra halvhalt och avslutades efter två möten av fyra i september 2020. Tryggve Lundh höll under våren dessutom en föreläsning om "Strindberg – resenären".

Cirklarna i Eskilstuna och Strängnäs studerade tre böcker, *Det nya riket*, *Svarta fanor* och *Tal till svenska nationen* och använde den textkritiska och väl kommenterade nationalupplagan.

Här återstår att diskutera de två sistnämnda böckerna, något som visade sig omöjligt också under våren 2021. Planen våren 2021 var annars att diskutera Strindberg och naturen, med *Blomstermålningar och djurstycken* som huvudbok. Denna ambition har flyttats fram till hösten 2021.

De cirklar som kunde hållas i ABF:s lokaler eller i annan lokal och även utomhus under Tryggve Lundhs ledning har varit positiva och lyckade och strindbergsintresset lever vidare.

Konferenser

Två konferensvolymerna utkom under året. I juli kom *Strindberg and the Western Canon*, red. Jan Balbierz (Uniwersytet Jagiellonski, Wydawnictwo), som byggde på den 20:e internationella Strindbergskonferens i Krakow, Polen.

I augusti *August Strindberg und die Aufklärung / August Strindberg och upplysningen / August Strindberg and Enlightenment*, red. Karin Hoff & David Gedin (Königshausen & Neumann) som i sin tur dokumenterade den 21:a internationella Strindbergskonferens i Göttingen, Tyskland.

Under året har också planeringen av den nästkommande, 22:a konferensen Kaunas, Litauen fortsatt. Enligt de ursprungliga planerna skulle den ha hållits i månadsskiftet maj/juni 2021, men på grund av corona-epidemin planeras den nu istället att hållas i månadsskiftet maj/juni 2022. Samarbetsperson är Deimantė Dementaviė-Štankuvienė.

Strindbergsspriset 2020

Strindbergssällskapets styrelse har beslutat att ge 2020 års Strindbergpris till museimannen, konstvetaren och författaren docent Göran Söderström med motiveringen:

Redan 1960 ordnade Göran Söderström tillsammans med Ludvig Ramusson en utställning av August Strindbergs måleri vilket blev dennas moderna genombrott som konstnär.

Intresset höll i sig och 1972 disputerade Göran Söderström vid Stockholms universitet på *August Strindberg och bildkonsten: En biografisk studie*. Samma år kom den även ut som bok vilken både blev och förblivit standardverket i ämnet. 2017 kom den också i en ny, reviderad upplaga.

Då Sällskapet fick möjlighet att överta Strindbergs sista bostad i Blå tornet uppdrog man 1972 åt Göran Söderström, då byggnadsantikvarie vid Stadsmuseet, att i samarbete med amanuensen Helena Friman och teaterhistorikern Ture Rangström, rekonstruera lägenheten för att därefter inreda den som museum. Eftersom det utvidgade museet skulle bli ett alltför stort åtagande för Strindbergssällskapet grundade man samma år Stiftelsen Strindbergsmuseet, vars stadgar Göran Söderström var med och utformade.

När museet stod klart 1973 blev Göran Söderström dess första chef, ett uppdrag han behöll till 1990. Samtidigt inträdde han i Sällskapet styrelse, en position han nu har innehaft i 46 år, varav sammanlagt 18 år som vice ordförande.

Som ledamot har han bland mycket annat varit delaktig i den sällskapet initierade utgivningen av "August Strindbergs Samlade Verk, Nationalupplagan", påbörjad 1977, och med att återskapa och återinviga Strindbergs Intima Teater 2003.

Under perioden tog styrelsen även initiativet till de Internationella Strindbergskonferenserna, där Göran Söderström återkommande medverkat med föredrag, liksom i de följande konferensvolymerna. Därutöver har han skrivit boken *Strindbergs bostad i Blå tornet* (1998), liksom ett otal artiklar om Strindberg bland annat i *Strindbergiana*. Hans genom åren insamlade unika kunskap resulterade slutligen i den heltäckande biografen *Strindberg – Ett liv*, 2013.

Det är med stor glädje Strindbergsällskapet på detta sätt uppmärksammar Göran Söderströms mångåriga och oersättliga arbete för att framhålla August Strindbergs bidrag till vårt kulturliv och befästa hans närvaro i vår samtid.

/David Gedin (ordf.)

Då även i detta fall corona-epidemin hindrade den traditionella prisföreläsningen har den skjutits upp till 2021.

Försäljning av litteratur

Medlemmarna har erbjudits möjlighet att genom museets bokhandel köpa Strindbergslitteratur till rabatterat pris. Till medlemmar utanför Stockholm har beställningar expedierats per post.

Ett antal, främst utländska, universitetsbibliotek och andra institutioner abonnerar på *Strindbergiana* genom internationella tidskriftsagenturer.

Sociala medier

Facebook och Instagram har många följare och bra spridning. Mer personliga inslag med sommarhälsningar från styrelsen och andra Strindbergskännare som beskrivit ”Min Strindbergsplats” var mycket populärt med många gillainlägg och delningar. Sociala medier är ett bra sätt att snabbt nå ut med information till medlemmarna.

Hemsidan

Under året har arbetet fortsatt med att avsluta migreringen till webbplattformen Wordpress. Den befann sig vid årsskiftet i sitt slutskede och är avslutat när verksamheten når er. Det innebär att hemsidan fått ny layout och ny struktur men behållit sitt rika innehåll.

Strindbergs skrifvarstuga på Kymmendö

Skrifvarstugan – eller Ermitaget som Strindberg kallade stugan – har fått sedvanlig omsorg i form av en strykning järnvitrol för att hålla liv i de gamla brädorna.

Skrifvarstugan från 1882 lockar besökare till Kymmendös östra sida med fin utsikt mot havet. Placeringen inspirerade August Strindberg att skriva *Dikter* och boken *Det nya riket*. Skrifvarstugan vårdas av sällskapet och är en av anledningarna till raderna som

Strindberg skrev i slutet av 1800-talet ”Om jag hade måsens vingar, så flöge jag ut till Kymendö idag och blev där”.

Ekonomi

Genom ökade intäkter från medlemsavgifterna har 2019 års underskott bytts till ett mindre överskott år 2020. Även den begränsade programverksamheten har påverkat resultatet.

Beträffande den ekonomiska förvaltningen hänvisas i övrigt till bifogade räkenskaper.

Stockholm i april 2021

David Gedin

Göran Söderström

Jan Billgren

Marie-Louise
Jaensson Björkén

Malin Grände

Ingela Lundahl

Kristina Adolphson

Katharina Lind

Cecilia Carlander

Leif Magnusson

Tryggve Lundh

Erik Höök

Sara Granath

Louise Edlind Friberg